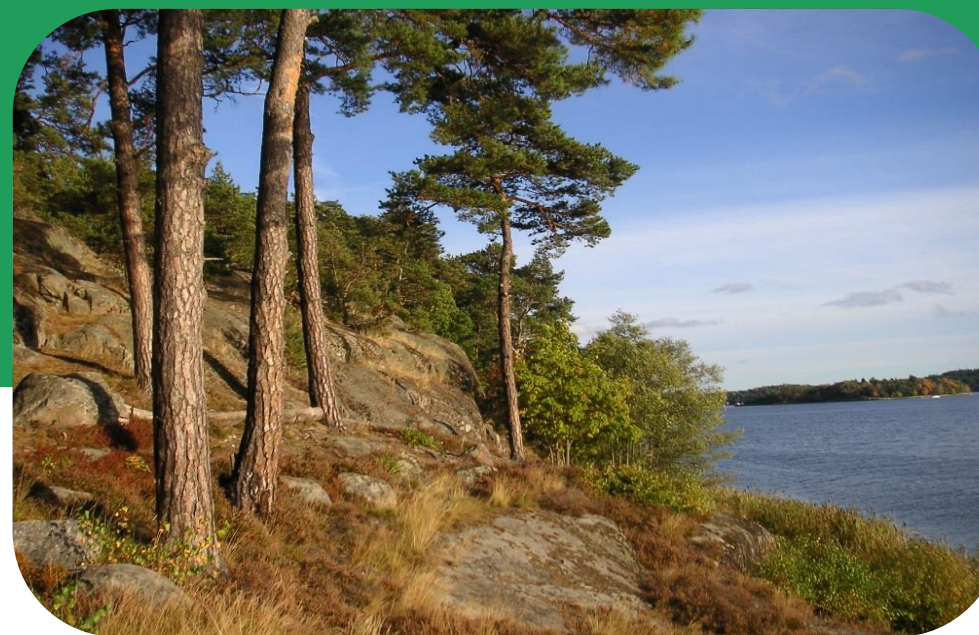

Träd är något som engagerar många. De flesta av oss tycker att träd är vackra och erbjuder skydd på tomten, andra vill hellre att de tas bort. Oavsett åsikt finns det en mängd information som kan vara bra att känna till innan man fattar beslut om ett trädets framtida öde.

Träd – tips och råd

Har du frågor?

Kontakta stadsbyggnad@vaxholm.se

Trädet är en central symbol i många kulturer. Med sina rötter och grenar som förenar jorden med himlen har trädet sedan länge symboliserat livet. Idag är synen på träd annorlunda men vi får inte glömma att äldre träd visar spår av den utveckling som skett och skvallrar ofta om de förändringar i miljön som skett utan att vi tänkt på det.

Förutom att träd är levande kulturminnen erbjuder de en mängd olika livsmiljöer för fåglar, däggdjur, lavar, mossor, svampar och insekter. Knotiga träd, skrovlig bark, döda vedpartier och hålrum är några exempel på livsmiljöer som hyser de mest skyddsvärda arterna.

De gamla träd vi ser i dagens landskap utgör enbart några få procent av de som fanns för flera hundra år sedan. Att antalet minskat så kraftigt beror främst på att man avverkat och skadat så många träd när städer och infrastruktur byggts ut samtidigt som många öppna marker har växt igen. Öppna marker är viktiga för att ljusälskande träd som exempelvis ekar ska trivas.

Även ett dött träd är livsavgörande för många växter och djur. Cirka 70 procent av Sveriges hotade insekter lever i död ved under någon del av livscykeln. Vissa mossor och lavar är helt beroende av död ved och flera fåglar och däggdjur har bohål i döda trädstammar.

I takt med att fler och fler av de äldre träden försvinner blir allt längre mellan de träd som står kvar. Detta medför att de arter som lever i eller på träden får det svårare att spridas till nya områden.

- Beskär vid rätt årstid. Juni, juli, augusti och eventuellt även oktober, vårvintern och ibland även under vintern. – 10 grader är lägsta lämpliga temperatur
- Stryp inte trädet! Rep, ståltråd och band runt stammen riskerar att strypa trädet när det växer.

Säkerhetsrisker

Träd kan utgöra en säkerhetsrisk i flera olika avseenden. Det kan röra sig om säkerhet för människor men också risk för skada på egendom, till exempel byggnader och bilar. Med risk avses en sammanvägning av sannolikheten för att en viss händelse inträffar och konsekvensen av att denna händelse inträffar. På följande sidor kan du läsa mer om de vanligaste riskerna som går att identifiera visuellt.

Döda grenar

Trängda träd, exempelvis ekar, får naturligt många döda grenar. Bästa åtgärder är att friställa trädet. Större grenar kan sågas bort eller dras bort med hjälp av ett rep. Grenar som inte lossnar enkelt faller inte ner i första taget. Död ved är en del i åldringsprocessen men en stor andel döda grenar kan indikera att något är fel.

Håligheter

Träd med håligheter som upptar upp till 70 % av trädstammens radie kan fortfarande ha bra hållfasthet men bedömning bör göras från fall till fall. Håligheter i träd indikerar ett högt naturvärde.

Savflöden

Savflöden indikerar skada, sår eller hålighet men behöver inte utgöra något större hot mot trädets vitalitet

Svamp/tickor

Hur stor fara det är för trädet varierar beroende på art. Vissa svamparter påverkar inte träden särskilt mycket medan andra kan vara aggressiva. Är man osäker bör man kontakta en arborist.

Sprickor i stammen

Sprickor kan påverka trädets vitalitet. Är man osäker bör man kontakta en arborist.

Sjukdomar

Vissa träd kan drabbas av sjukdomar. Vanligast är almsjuka och askskottsjuka.

Trädskötsel

För att sköta dina träd och öka deras livslängd finns det några riktlinjer du bör följa. Är du osäker på hur du ska göra kan du alltid kontakta en arborist.

- Toppkapa aldrig, förutom tunna träd (max 10 cm i diameter) och hamlingsträd.
- Beskär inte för tjocka grenar, som riktlinje gäller följande:
  - Bok, björk, lönn och rönn gäller max 5 cm
  - Ek, lind, tall och ask gäller max 10 cm
  - Grenarna ska vara max 10 % av trädets diameter
- Freda rötterna under trädkronan och gärna längre ut. En bra tumregel är 15 x stammens diameter. Detta gäller inte enbart vid grävning utan även vid eldning, körning med tung trafik, byggnationer m.m.
- Undvik påkörningsskador från exempelvis gräsklippare, lämna istället ytan under trädet oklippt.

På längre dikt blir dessa arter mer sårbara vilket kan leda till att de till slut dör ut. Tänk därför på att även yngre träd behöver sparas för att ta vid när de gamla dör.

Fördelarna med träd är många. De fungerar bland annat som insynsskydd, ger skugga och svalka, ökar värdet på fastigheten samt reducerar risken för översvämningar

Särskilt skyddsvärda träd

För att bevara landets djur- och växtarter samt deras livsmiljöer har Naturvårdsverket bl.a. tagit fram ett åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd. Dessa har definierats med utgångspunkt från egenskaper hos det enskilda trädet. Både levande och döda träd ingår i definitionen.

Jätte-träd - Träd med en diameter grövre än en meter på det smalaste stället under brösthöjd.

Mycket gamla träd - Gran, tall ek och bok äldre än 200 år. Övriga trädslag äldre än 140 år.

Grova hålträd - Träd grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd med en utvecklad håligheter i huvudstam.

På www.tradportalen.se finns de särskilt skyddsvärda träd som hittills registrerats i samband med inventeringar.

Glöm inte!

Vissa träd är skyddade genom allmänna bestämmelser eller genom bestämmelser i detaljplan. Det kan exempelvis handla om att det finns krav på marklov för trädfällning eller att träd är skyddade genom det allmänna biotopskyddet

